

Plan för trygghetsskapande arbete
Tjäderns förskola
Läsåret 2024/2025

Innehåll

1	Inledning.....	2
1.1	Planens giltighetstid.....	2
1.2	Definitioner	2
1.2.1	Aktiva åtgärder.....	2
1.2.2	Diskriminering.....	2
1.2.3	Trakasserier	2
1.2.4	Sexuella trakasserier.....	2
1.2.5	Kränkande behandling	3
1.2.6	Kränkningar	3
2	Arbetet under föregående läsår	3
3	Undersökning av risker och hinder	6
4	Analys av orsaker till risker och hinder.....	11
5	Åtgärder.....	12
6	Planerad uppföljning och utvärdering	16
7	Riktlinjer och rutiner för att förhindra kränkningar	17
8	Rutiner då ett barn anser sig utsatt för kränkningar.....	18
9	Samverkan med barn, vårdnadshavare och anställda.....	19

1 Inledning

Av skollagen framgår att Haninge kommun i egenskap av huvudman för Tjädersns förskola ansvarar för att det i skolans verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever och för att en plan mot kränkande behandling upprättas varje år.

Enligt diskrimineringslagen ansvarar Haninge kommun vidare för att ett arbete med aktiva åtgärder bedrivs i förskolornas verksamhet för att förebygga diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrunderna. Arbetet med de aktiva åtgärderna ska dokumenteras varje år. På Tjädersns förskola har vi valt att upprätta ett gemensamt dokument för arbetet mot kränkande behandling och arbetet med de aktiva åtgärderna, "Tjädersns förskolas plan för trygghetsskapande arbete".

1.1 Planens giltighetstid

Tjädersns förskolas plan för trygghetsskapande arbete gäller från och med den 20230901 till och med 20240831.

1.2 Definitioner

1.2.1 Aktiva åtgärder

Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom bland annat en förskola motverka diskriminering samt att på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett de sju diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

1.2.2 Diskriminering

Diskriminering innebär att någon missgynnas eller kränks och att missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan vara direkt eller indirekt. Även bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera är former av diskriminering.

1.2.3 Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, gester eller utfrysning. Exempel på trakasserier kan vara ett barn som hånar ett annat barn för att hon bär huvudduk.

1.2.4 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller kastar

närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

1.2.5 Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som utan att vara diskriminering och ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna, kränker ett barns värdighet.

Kränkande behandling kan vara av olika karaktär. Fysisk kränkande behandling kan t.ex. bestå av sparkar, slag och knuffningar mot ett barn. Verbal kränkande behandling kan bestå av hot och nedsättande kommentarer riktade till ett barn. Kränkande behandling kan även ske i form av att frysa ut och ge elaka blickar till ett barn.

1.2.6 Kränkningar

Kränkande behandling, diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier av ett barn utgör kränkningar.

2 Arbetet under föregående läsår

Detta avsnitt avser föregående läsårs förebyggande arbete mot kränkande behandling och diskriminering samt främjande arbete för lika rättigheter och möjligheter. I detta avsnitt redogör vi för vilka åtgärder som har planerats i föregående plan och hur och när dessa har genomförts samt på vilket sätt samverkan med barn, vårdnadshavare och anställda har ägt rum i detta arbete.

Vi beskriver även när och på vilket sätt föregående läsårs förebyggande arbete mot kränkande behandling och diskriminering samt främjande arbete för lika rättigheter och möjligheter har följts upp och utvärderats. Uppföljningen och utvärderingen ska omfattar arbetet med undersökningen, analysen och varje enskild åtgärd.

Föregående läsårs arbete

Alla avdelningar har arbetat systematiskt med ett förebyggande arbete som har utgått ifrån en kartläggning av de risker och hinder som har uppmärksammats. Varje arbetsgrupp har ansvar för att systematiskt följa upp arbetet genom uppföljningarna och ha dialog med vårdnadshavare. Om det uppstått incidenter utreds dessa skyndsamt och handlingsplan upprättas. Kränkningar utreds i DF Respons.

Varje arbetsgrupp har gjort en kartläggning och en konkret arbetsplan för att förebygga diskriminering och kränkande behandling. Detta har dokumenterats i ett arbetsblad som systematiskt följts upp av ansvariga förskollärare och där alla pedagoger haft ett ansvar för genomförandet.

Varje arbetslag har på föräldramötet vid uppstart haft dialog med vårdnadshavarna om begreppet kränkning samt hur det förebyggande arbetet görs i praktiken.

Varje arbetsgrupp har haft kontinuerliga dialoger med varandra, i PUG, med vårdnadshavare om trygghetsarbete och värdebaserat arbete.

Varje arbetsgrupp har arbetat med litteratur som inspiration och stöd i det värdebaserade arbetet.

Vi arbetar aktivt med begreppet *tillsammanshet*, vilket innebär att alla barn på förskolan ska känna sig trygga, sedda, delaktiga, inkluderade, respekterade och hörda av oss pedagoger. Detta arbete skapar en stor tillit för förskolans verksamhet och för oss pedagoger.

Det som vi har fokuserat särskilt på under föregående läsår är det som vårdnadshavarna själva har poängterat som viktiga arbetsområden i vår förskoleenkät – specifikt kring *etnisk tillhörighet* och *sexuella trakasserier*.

Vi köpte bland annat in en bok om *Stopp, min kropp!* och har diskuterat kring detta ämne tillsammans med barnen. Att lära barnen att säga "stopp" när någon rör dem på ett sätt som inte känns okej har även varit en viktig del av vårt arbete.

I arbetet kring språk och etnisk tillhörighet har vi sjungit, samt lyssnat på musik på barnens olika modersmål, målat barnens flaggor från deras hemländer. Vi har även lärt oss fraser på barnens olika modersmål för att inkludera barnens identiteter ytterligare i verksamheten.

Tjäderns förskola jobbar varje dag med att barnen får känna en demokratisk delaktighet i verksamheten genom dagliga barnmöten på varje avdelning. Detta innebär att barnen får känna sig delaktiga genom att känna sig sedda, samt får påverka kring deras egen dag i förskolan.

Alla avdelningar på hela Tjäderns förskola har fått *Kompisböcker*, samt handdockor med karaktärerna Kanin och Igelkott för att implementera arbetet med hur man är en bra kompis. Vi uppmärksammade även Vänskapsdagen i Oktober genom att arbeta med Alfons Åbergs teater.

Barnkonventionen och FN-dagen uppmärksammades genom att barnen pratade om sina länder, samt skapade en karta och satte upp barnens länders flaggor där de hörde hemma. De fick även skapa sina egna ljuslyktor som tändes tillsammans ute på gården, samt att vi tillsammans har sjungit *Här är jag och här är du*, samt varje avdelnings önskesång.

Majoriteten av pedagogerna på Tjäderns förskola har även deltagit i ICDP-kursen och arbetar därmed utefter det vägledande samspelet med alla barnen på förskolan. Det är en viktig del av vårt arbete att skapa goda relationer och upprätthålla dessa för att tillåta barnen att känna trygghet i sin vardag i verksamheten.

Åtgärdande insatser 2023-2024

Barnrättsteamet, med en representant från varje förskola plus relevanta representanter utifrån område/ämne, har träffats ca 2-3 tillfällen per termin. Vid dessa tillfällen sker utbyte av information och erfarenheter, samt ett kollegialt lärande. Frågor rörande den konkreta verksamheter tas upp och reflekteras kring.

Efter kartläggning och analys av möjliga risker och hinder riktades främst åtgärdande insatser - för att förebygga kränkande behandling och diskriminering samt för att främja lika rättigheter och möjligheter för alla barn - mot:

- Tydligare strukturer, bildstöd och kommunikationsstöd (trygghet, förutsägbarhet, och delaktighet för både barn och pedagoger)
- Hämtning och lämning
 - Säkerställa att alla barn får tillgång till en trygg, lugn och positiv lämning och hämtning på förskolan
- Gården:
 - Tydliga zoner och ansvarsområden.
 - Pedagogerna utspridda över hela gården
 - Olika planerade stationer/aktiviteter på gården.
 - Se till att pedagoger bjuder med sig barnen till de olika platserna/aktiviteterna.
 - Och att pedagogerna är aktiva och delaktiga med barnen i lekar och aktiviteter
- Utbildning och undervisning –
 - Tillgänglig för alla barn
 - Erbjuder en varierad lärmiljö där pedagogerna tar ansvar, är aktiva, närvarande och inlyssnande i lekar och aktiviteter
 - Den fysiska, sociala och pedagogiska lärmiljön anpassas, pedagogernas bemötande och undervisningsstrategier anpassas, för att möta upp alla barns intressen, behov, känslor och önskningar - under hela dagen
 - Den fysiska, pedagogiska och sociala lärmiljön ska vara tillgänglig, stimulerande och meningsfull för alla barn.
- Kompetensutveckling/utbildningsinsatser (skapa gemensam förståelse, kunskap och gemensamt språk)
 - Handledning specialpedagog
 - Utbildningsinsatser/nätverk till pedagoger av specialpedagog (Inkludering, tillgänglighet, NPF)
 - ICDP utbildning med fokus på relation och samspel:

- Gemensamma reflektioner, kollegialt lärande
- Utbildningsinsats: språkutvecklande arbetssätt, språknätverk – utvecklingsarbete/kollegialt lärande –språkutvecklande arbetssätt – tillgängliggöra språkutveckling för alla barn –
- Utbildningsinsats: Våga se våga agera.

3 Undersökning av risker och hinder

Redogör för förskolans undersökning av om det finns risker för kränkande behandling, diskriminering eller repressalier, eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i förskolan. Tänk på att även se över rutiner, riktlinjer, policys etc. på förskolan. Beskriv inledningsvis hur undersökningen har genomförts och sedan vilka eventuella risker och hinder som har upptäckts.

För att undersöka och upptäcka vart risker för kränkande behandling, diskriminering eller repressalier, eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i förskolan kan förekomma så har vi arbetat aktivt med enkät till vårdnadshavare, Tjädersns förskolas likabehandlingsplan, barnskyddsron, barnrättsteam, barnintervjuer och barnobservationer. Vi har även tänkt på att se över rutiner, riktlinjer, policys etc. på förskolan. Vi beskriver inledningsvis hur undersökningen har genomförts och sedan vilka eventuella risker och hinder som har upptäckts.

Enkät till vårdnadshavare

Genom förskoleenkäten till vårdnadshavarna har vi möjlighet att samla in vårdnadshavarnas åsikter och tankar kring risker eller hinder med förskolans arbete, rutiner, riktlinjer, policys etc.

Tjädersns förskolas likabehandlingsplan

På Tjädersns förskola har vi kontinuerligt arbetat med, samt anpassat efter behov, Tjädersns egen likabehandlingsplan för att tillgodose var barns behov i förskolans verksamhet.

Barnskyddsron

En representant från Vendelsö östras förskoleenhet ska se över att barnskyddsronen genomförs, samt verka för att barns trygghet i verksamhetens lokaler verkställs.

Barnrättsteam, utifrån barnets perspektiv med fokus på inkludering, lämning och hämtning, språk, delaktighet under hela dagen på förskolan.

En representant på Tjädersns förskola, med barnets perspektiv i fokus, ska se över att barnrättsteamets fokus på inkludering, lämning, hämtning, språk och delaktighet under hela dagen verkställs i verksamheten.

Barnintervjuer

I arbetet med barnintervjuer kan vi ställa direkta frågor till barnen för att få reda på hur barnen mår, tycker och tänker.

Barnobservationer

Genom dagliga observationer, samt pedagogisk dokumentation av barnens göranden, arbetar vi med att utveckla och anpassa verksamheten för att förbättra den med barnen i fokus.

ICDP

Majoriteten av pedagogerna har deltagit i ICDP-utbildningen och genom detta kan vi bemöta barnen på ett bättre sätt vid lämning, samt under hela dagen. Däremot har några pedagoger inte deltagit i denna utbildning än.

Redogör för förskolans undersökning av om det finns risker för kränkande behandling, diskriminering eller repressalier, eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i förskolan. Tänk på att även se över rutiner, riktlinjer, policys etc. på förskolan. Beskriv inledningsvis hur undersökningen har genomförts och sedan vilka eventuella risker och hinder som har upptäckts.

Genomförande

Enkät till vårdnadshavare, Barnskyddsron, Barnrättsteam, Barnintervjuer, Barnobservationer, Barnmöten, Kartläggning av fysisk, social och pedagogisk lärmiljö, Kartläggning av rutinsituationer och övergångar, Avdelningsreflektioner, PUG, Kommunikation med vårdnadshavare, reflektion med specialpedagog.

Barnrättsteamet träffades dels för att reflektera och analysera om de planerade åtgärderna gett resultat. Vilka åtgärder hade realiserats och vilka åtgärder behövde förfinas ytterligare. Vi diskuterade och reflekterade även kring andra hinder och risker som behöver analyseras och åtgärdas.

Identifierade risker:

Gården

Barnrättsteamets analys är att föregående års åtgärder gett resultat främst gällande arbetet på gården - där åtgärder med exempelvis zoner och närvarande, aktiva, lyhörda pedagoger har gett resultat – det vill säga ökat tryggheten och minskat risken för diskriminering och kränkningar, samt ökat möjligheten för alla barn att få lika rättigheter och möjligheter.

Detta arbete är dock inte färdigt utan arbetet med att skapa en trygg utemiljö där lek och utforskande blir tillgängligt för alla barn behöver fortsätta och förfinas ytterligare. Det behöver främst säkerställas att alla pedagoger har samma förståelse och samma engagemang gällande vad barn behöver och har rätt till i förskolans utemiljö. I vissa fall behövs också en tydligare struktur för vem som gör vad och när för att trygghet och säkerhet för alla barn ska kunna säkerställas ute på gården.

Bildstöd/kommunikationsstöd

Gällande bildstöd/kommunikationsstöd är även detta ett arbete som gett resultat – men som är under uppbyggnad. Det vill säga – behöver fortsätta utvecklas. Avsaknad av bildstöd och kommunikationsstöd riskerar att vissa barn inte inkluderas – och i värsta fall diskrimineras - då de varken förstår eller kan göra sig förstådda. Det hindrar också barnen att känna sig trygga, samt vara delaktiga och engagerade. De får helt enkelt inte tillgång till det som de har rätt till och som andra barn har tillgång till.

Inkluderande trygga lärmiljöer

Genom olika former av kompetensutvecklande insatser har det arbetet med att skapa en inkluderande lärmiljö - arbetet med att säkerställa att alla barn ges likvärdiga möjligheter att vara delaktiga och engagerade samt får tillgång till det som förskolan erbjuder – förbättrats. Kunskapen om vad inkludering och tillgänglighet har stärkts. Dock behövs fortfarande arbete med att realisera detta i praktiken – i den fysiska, pedagogiska och sociala lärmiljön – bland annat genom ett mer utvecklat bild- och kommunikationsstöd.

Kompetensutvecklingsinsatser

Kompetensutvecklingsinsatsen avseende språkutvecklande arbetssätt – språknätverk – har bidragit till att tillgängliggöra god och meningsfull språkutveckling för alla barn. Insatsen har gjort avtryck i verksamheten. Men även här krävs fortsatt arbete med att skapa språkutvecklande miljöer och aktiviteter tillgängliga för alla barn.

I övrigt upplevs kompetensutvecklingsinsatser och handledning som positivt. Dessa skapar gemensam kunskap och förståelse. Dessa insatser behöver dock fortsätta så att en samsyn, samförståelse och en förskola på vetenskaplig grund skapas - där alla

barn får tillgång till det de har rätt till. Fortfarande finns ett stort behov av kunskap och en önskan om att få mer på fötterna gällande inkludering, barn i behov av särskilt stöd, NPF, språkstörning, traumamedveten omsorg med mera.

Övriga hinder och risker som uppmärksammas:

Frånvarande barn; analys på respektive förskola? Fungerar rutinen vid frånvaro?

Samtliga upplever att rutinen vid frånvaro följs - samt att den fungerar bra. Det framkommer även att det är fördelaktigt när det finns en gemensam rutin som man alltid kan utgå ifrån. Skapar trygghet i hur man ska förhålla sig då man inte själv behöver ta beslutet om behovet finns eller ej.

Viktigt är dock att informera om denna rutin på inskolningssamtal/föräldramöten. Och att då vara tydlig med att rutinen handlar om att vi på förskolan är företrädare för barnets rättigheter. Men att rutinen även är viktig då den kan bidra till ett fungerande samarbete och en dialog mellan förskola och vårdnadshavare gällande deras barn och barnets rättigheter.

Samarbete med VH? Likvärdighet på förskolan?

I övrigt gällande samarbete med vårdnadshavare så reflekteras det kring att vi skapar och bygger upp ett förtroende och en dialog med vårdnadshavare under inskolningen när de startar på förskolan. Men att vi inte får glömma att skapa relation och dialog – och bygga upp förtroende - med vårdnadshavarna när barn byter avdelning från yngrebarns-avdelning till äldre barns-avdelning – med nya pedagoger. Det finns en risk att några barn får en bra överinskolning, och några får det inte – beroende på vilken/vilka pedagoger barnen möter.

Avseende överinskolningar till annan avdelning lyftes också frågan hur pedagogerna/avdelningarna informerar varandra om de barn som ska flytta till ny avdelning – hur sker informationsutbyte om vad som kan vara viktigt, och ibland superviktigt, att veta om respektive barn? Några informerade varandra på PUG. Någon hade mer planerade överlämningssamtal. Ibland sker informationsutbyte också under den tid när barnen tillsammans med "gammal" pedagog besöker den nya avdelningen. Även i detta fall handlar pedagoger utifrån vana, erfarenhet och invanda tysta rutiner – och, även i detta fall behöver dessa synliggöras och granskas och bli till en bestämd rutin som säkerställer kvalitet i överinskolning för alla barn.

Överinskolningar till förskoleklass ser väldigt olika ut. Det är dels lite olika på olika förskolor, men det är också olika beroende på vilken skola barnet skall gå på. Detta är ett tydligt utvecklingsområde. Det synes dock som att de barn som är av störst behov av en trygg och förberedd övergång till förskoleklass, exempelvis barn i behov av särskilt stöd och individuella extra anpassningar, i regel får möjlighet att besöka skolan, och att möten bokas in med pedagog från förskola och lärare/rektor/specialpedagog från mottagande skola, för att underlätta övergången så

långt det går. Men även här kan det handla om vilken pedagog som är ansvarig, samt vilket initiativ vårdnadshavarna tar för att få till detta, eller vilket ansvar den skola som barnet skall gå på tar, om detta blir av eller inte. Tydligare uttalade rutiner kring överinskolning till förskoleklass, samt utvecklad samverkan med aktuella skolor, behöver utvecklas.

Positivt är dock de överlämningsdokument som finns framtagna – dels det generella, dels det kompletterande dokumentet. Frågan lyfts vad bästa sättet är för att dessa dokument ska hamna hos lärare på mottagande skola – i dagsläget finns exempel på att vårdnadshavare själva lämnar över dessa, eller att de skickas in av förskolan, eller lämnas av förskolan vid besök på skolorna. En fungerande uttalad rutin behöver utarbetas även kring detta.

Utvecklingssamtal

Gällande dialog och samarbete med vårdnadshavare lyftes också inskolningssamtal samt utvecklingssamtal som en viktig del gällande att skapa en tillitsfull relation och en dialog med vårdnadshavare. Ett hinder för att detta är att barn skolas in – eller överinskolos – under hela året – vilket resulterar i att barn inte får likvärdig tillgång till kvalitativa utvecklingssamtal

Uppföljning och utvärdering av insatser kopplat till trygghetsplanen

Det diskuteras kring hur trygghetsplanen ska utvärderas och följas upp. Uppföljning av insatser är en avgörande del i ett förändrings- och förbättringsarbete. Det upplevs dock att denna del ofta inte hinns med – eller att den görs i all hast – och inte får det utrymme som behövs.

Ytterligare ett hinder i uppföljning och utvärdering av våra insatser och åtgärder är att vi ibland glömmer att fråga barnen själva – vi glömmer att ta del av deras perspektiv när vi analyserar, utvärderar och bestämmer fortsatta åtgärder och insatser. Det beskrivs vidare att detta är svårt – att det behövs rutiner och metoder för att ta reda på barnens perspektiv.

Kunskap om barns utsatthet

Socioekonomiska omständigheter som förskolan inte kan påverka kan skapa hinder och risker för barns möjlighet till trygghet, självkänsla, delaktighet och rätt till utveckling och välmående. Bland annat löper barn i socioekonomiskt utsatta områden högre risk att utsättas för fysisk och/ eller psykisk misshandel av näraomsorgspersoner. Kompetens och kunskap gällande barns utsatthet och sårbarhet, hur trauma påverkar barn och vad förskolan har för ansvar och möjligheter att hjälpa dessa barn att må bra och utvecklas på ett bra sätt, har påbörjats men behövs fortsatt. Det behövs vidare mer kunskaper och ett realiserande i praktiken avseende förskolans kompensatoriska uppdrag. Förskolan behöver också

skapa ett klimat och en kultur där olikheter normaliseras och där solidaritet mot andra värdesätts.

4 Analys av orsaker till risker och hinder

Nedan redogör vi för Tjädersns förskolas analys av orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts. Vi reflekterar, analyserar och dra slutsatser om vad det är som gör att det ser ut som det gör. Vi utgår ifrån våra anteckningar och samtal i arbetsgrupp och på hela förskolan.

- *Gården*
Genom vårt arbete med kartläggningen av gården har vi sett att vissa områden är mindre täta med pedagoger, vilket kan leda till att det sker incidenter med barnen.
- *Mottagande*
Vid mottagande på morgonen har vi sett att vissa av barnen kan riskera att bli ledsna när dörren öppnas och de ser föräldrarna, särskilt om det är barn som nyligen är inskolade. Vi ser risker med att det blir många ledsna barn när det är många barn som kommer på morgonen, medan vi ofta är två pedagoger vid mottagandet på morgonen.
- *Lärmiljö*
Vi ser eventuella hinder med hur man på bästa sätt anpassar miljöerna efter barn i behov av stöd, då de barnen kan ha olika utmaningar och behov i relation till den sociala, fysiska och pedagogiska lärmiljön. Det finns behov av att anpassa miljöerna efter alla specifika åldrar i 1-3-årsåldern och 3-6-årsålder, samt efter eventuella funktionsvariationer. Detta kan dock leda till risker så som att delar av miljön fungerar bättre för en 1-åring än för en 3-åring t.ex. Det är väldigt olika behov för varje ålder och för varje individ.
- *ICDP*
Genom att majoriteten av Tjädersns förskolas pedagoger har deltagit i ICDP-utbildningen ser vi att vi har trygga vuxna på förskolan, vilket i sin tur skapar trygga barn. I och med detta kan vi bemöta barnen på ett bättre sätt vid lämning, samt under hela dagen. Risker vi ser med pedagoger inte har deltagit i denna utbildning är att bemötandet och relationsskapandet inte får samma effekt. Vi ser därför vikten av att alla pedagoger ska ha deltagit i denna utbildning.

Bristande gemensam kompetens och kunskap – Bristande samförståelse - En förskola som i för låg grad baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Bristande gemensamma strukturer och rutiner baserade på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Tyst kunskap som inte synliggörs och granskas. Den kunskap som specifika pedagoger besitter blir endast tillgänglig för de barn som möter just dessa specifika pedagoger. Den tysta kunskapen behöver reflekteras kring, granskas och prövas mot etablerad forskning och vetenskap – för att sedan bli en vedertagen och etablerad kunskap (rutin) tillgänglig för alla barn. Den vetenskapliga grunden och den beprövade erfarenheten behöver vidare få ett större tolkningsföreträde i förhållande till eget tyckande och egna personliga principer – detta gäller i alla delar av förskolans verksamhet, rutiner, undervisning, förhållningssätt, bemötande – under hela dagen.

Avsaknad av tid och metoder för reflektion, analys och utvärdering av insatser.

Bristande metoder och rutiner för att fånga barnens perspektiv.

Bristande kompetens och kunskap om vad bildstöd och kommunikationsstöd innebär och varför det är viktigt.

5 Åtgärder

I detta avsnitt beskrivs de förebyggande åtgärder som behöver vidtas beträffande arbetet mot kränkande behandling och mot diskriminering samt för att främja lika rättigheter och möjligheter i förskolan. Åtgärderna ska kopplas till de risker som har identifierats i undersökningen. Det ska även finnas en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som förskolan planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året. Åtgärderna ska tidsbestämmas och genomföras så snart möjligt.

Vi har formulerat åtgärderna nedan.

- *Gården*

De områden som har varit mindre övervakade har vi kartlagt på APT, samt diskuterat fram lösningar kring. Fler pedagoger, utspridda över hela gården och blandade pedagoger från både stor- och småbarnssidan. Detta har vi påbörjat och arbetat med kontinuerligt sedan vi gjorde kartläggningen. Varje avdelning har ett ansvarsområde över en station ute på gården.

- *Mottagande*

Vi har arbetat fram en plan kring mottagandet inomhus med att en pedagog tar emot barnen så att de får trygghet direkt. Inomhus tar vi även emot barnen som kommer mitt i frukosten i det första rummet, så att barnen som äter frukost får lugn och ro, samt att de barnen som kommer till förskolan efter frukost får ett bra och lugnt bemötande på morgonen. Vi ser även en möjlighet för att lösa detta genom att ta emot barnen i första rummet, för att därefter slussa de vidare till det inre rummet med lugna aktiviteter.

Vid mottagande utomhus gäller även att en pedagog tar emot barnet så att barnet känner sig sedd och att vårdnadshavare kan känna sig lugna. Om det gäller en inskolning får vårdnadshavare återkoppling via sms eller samtal om hur det går för barnet efter att vårdnadshavare har lämnat.

- *Inkluderande lärmiljö*

Vi arbetar med att ha föränderliga miljöer och olika material, för att försöka uppnå så varierande och inkluderande miljö som möjligt. I vår föräldraenkät ville vårdnadshavarna att vi skulle arbeta särskilt med **funktionsvariationer** och **sexuella trakasserier**, vilket innebär att vi även tar detta med oss i arbetet med lärmiljöerna för att inkludera dessa arbetsområden.

För att underlätta i kommunikationen för alla barn i förskolans verksamhet så ska vi inkludera arbetet med bildstöd och TAKK mer i våra miljöer. Vi fortsätter även att arbeta med våra värdeord, men byter ut begreppet **solidaritet** mot **tillsammanshet** för att inkludera mer arbete kring delaktighet.

- *ICDP-utbildning*

Målet är att alla pedagoger ska gå på ICDP-utbildningen med fokus på samspel. Detta är för att skapa bättre relationer till barnen och kunna tillgodose barnens behov av samspel på ett bättre sätt. De som inte har deltagit ska erbjudas en chans att få delta så fort som möjlighet finns.

Gården/utemiljön

Det behöver främst säkerställas att alla pedagoger har samma förståelse och samma engagemang gällande vad barn behöver och har rätt till i förskolans utemiljö. I vissa fall behövs också en tydligare struktur för vem som gör vad och när för att trygghet och säkerhet för alla barn ska kunna säkerställas ute på gården.

Bildstöd/kommunikationsstöd

Fortsätta framställa och utveckla bildstöd och kommunikationsstöd - både konkret i verksamhetens miljö – samt skapa kunskap om vad bildstöd och kommunikationsstöd innebär och varför det är viktigt.

Inkluderande trygga lärmiljöer

Genom olika former av kompetensutvecklande insatser har det inkluderande arbetet - arbetet med att säkerställa att alla barn ges möjlighet att vara delaktiga och engagerade samt får tillgång till det som förskolan erbjuder – förbättrats. Kunskapen om inkludering har stärkts. Dock behövs fortfarande arbete med att realisera detta i praktiken – i den fysiska, pedagogiska och sociala lärmiljön – bland annat genom ett mer utvecklat bild- och kommunikationsstöd.

Kompetensutvecklingsinsatser

Språknätverk

Kompetensutvecklingsinsatsen avseende språkutvecklande arbetssätt – språknätverk – har bidragit till att tillgängliggöra språkutveckling för alla barn. Insatsen har gjort avtryck i verksamheten. Men även här krävs fortsatt arbete med att skapa språkutvecklande miljöer och aktiviteter tillgängliga för alla barn. En önskan finns hos pedagogerna att fortsätta ha ett extra fokus på språkutveckling – språkutvecklande miljöer och undervisning. Många upplever att språknätverken gett effekt i praktiken – men att det behöver fortsätta i ett lugnare tempo så alla barn får tillgång till detta på ett likvärdigt sätt.

Övriga kompetensutvecklingsinsatser

I övrigt upplevs kompetensutvecklingsinsatser och handledning som positivt. Dessa skapar gemensam kunskap och förståelse. Dessa insatser behöver dock fortsätta så att en samsyn, samförståelse och en förskola på vetenskaplig grund skapas - där alla barn får tillgång till det de har rätt till. Fortfarande finns ett stort behov av kunskap och en önskan om att få mer på fötterna gällande inkludering, barn i behov av särskilt stöd, NPF, språkstörning, traumamedveten omsorg med mera.

Samarbete vårdnadshavare / frånvarorutin

Informera om frånvarorutin på inskolningssamtal/föräldramöten. Och att då vara tydlig med att rutinen handlar om att vi på förskolan är företrädare för barnets rättigheter. Men att rutinen även är viktig då den kan bidra till ett fungerande samarbete och en dialog mellan förskola och vårdnadshavare gällande deras barn och barnets rättigheter.

Avseende överinskolningar till annan avdelning

Tydligare rutiner kring hur vi skapar relation och dialog – och bygger upp förtroende - med vårdnadshavarna när barn byter avdelning från yngrebarns-

avdelning till äldre barns-avdelning – med nya pedagoger. Granska rutiner och strategier och skapa en rutin gällande för alla – så alla barn får trygga inskolningar och övergångar mellan avdelningar. Risken finns annars att detta ibland inte sker på några avdelningar, under något år, eller för några specifika barn.

Rutin kring hur pedagogerna/avdelningarna informerar varandra om de barn som ska flytta till ny avdelning. Pedagoger handlar utifrån vana, erfarenhet och invanda tysta rutiner – och, även i detta fall behöver dessa synliggöras och granskas och bli till en bestämd rutin som säkerställer kvalitet i överinskolning för alla barn.

Överinskolningar till förskoleklass

Också här kan det handla om vilken pedagog som är ansvarig, samt vilket initiativ vårdnadshavarna tar för att få till detta, eller vilket ansvar den skola som barnet skall gå på tar, om detta blir av eller inte. Tydligare uttalade rutiner kring överinskolning till förskoleklass, samt utvecklad samverkan med aktuella skolor, behöver utvecklas.

Utvecklingssamtal

Barn skolas in – eller överinskolats – under hela året – vilket resulterar i att barn inte får likvärdig tillgång till kvalitativa utvecklingssamtal. Genom att ha utvecklingssamtal på våren *och* på hösten – beroende på när barnet börjar på förskolan/avdelningen – får alla barn tillgång till kvalitativa utvecklingssamtal.

I de fall där barn har skolats in eller skolats över till ny avdelning på hösten har vårdnadshavare och pedagog ett inskolningssamtal/uppföljningssamtal en stund efter inskolning, och sedan har man ett utvecklingssamtal med barnet under våren. Om barnet skolas in eller skolas över till ny avdelning under våren sker inskolningssamtal/uppföljningssamtal under våren och utvecklingssamtal under hösten. Detta skapar en likvärdighet och en större möjlighet till kontinuerligt samarbete och givande dialog med vårdnadshavare

Uppföljning och utvärdering av insatser kopplat till trygghetsplanen

Då trygghetsplanen hör till varje förskola menas det att utvärdering bör ske på varje förskola. Dock finns en poäng med "gränsöverskridande" gemensamma reflektioner, insatser, och uppföljningar, exempelvis i barnrättsteam, i de fall där förskolor har liknande områden som behöver förbättras. En samordning av insatser.

Hur tar vi reda på effekterna av våra insatser?

Det behövs rutiner och metoder för att ta reda på barnens perspektiv.

- Kontinuerligt genomföra trygghetspromenad tillsammans med barnen.
- Barnintervjuer

- Frågeformulär som man kan använda som mall för att ta reda på om barnen mår bra och känner sig trygga i sin vardag på förskolan - som ett sätt att följa upp insatser.
- Olika former av kontinuerliga barnråd och/eller barnmöten där barnens frågor och reflektioner kring trygghet och välmående lyssnas in och tas tillvara.
- Enkät till vårdnadshavare
- Observera och kartlägga barn och barngrupp. Detta är viktigt för att även få vetskap i hur de barn som inte har det verbala språket upplever sin vardag på förskolan – är de trygga och mår de bra?

Kunskap om barns utsatthet

TaGe-skåp och hallbibliotek på varje förskola!

Fortsatt kompetensutveckling – Våga se Våga agera, traumamedveten omsorg.

TaGe skåp (ett skåp som finns på förskolan där man kan lämna och få tag på begagnade kläder) är en viktig del i skapandet av en hållbar, inkluderande och accepterande förskola och samhälle.

Hallbibliotek – skapar möjlighet för alla barn att få tillgång till böcker och högläsning – språkutveckling

6 Planerad uppföljning och utvärdering

I denna punkt redogör vi för när och på vilket sätt Tjäders förskolas förebyggande arbete mot kränkande behandling och diskriminering samt främjande arbete för lika rättigheter och möjligheter kontinuerligt följs upp och utvärderas. Uppföljningen och utvärderingen omfattar arbetet med undersökningen, analysen och åtgärderna.

- *Systematiskt under året. På APT, avdelningsreflektion, dialoger med vårdnadshavare, i vardagen, barnråd, observationer, barnintervjuer, barnskyddsron, barnrättsmöten, ICDP-övningar kopplat till de risker och hinder som är identifierade i trygghetsplanen*
- *PUG-grupperna ska systematiskt säkerställa detta arbete och involvera kollegor*

På Tjäders förskola arbetar vi kontinuerligt och systematiskt under året med en revidering av vårt arbete och planering av arbetet. Detta gör vi genom att diskutera eventuella risker och hinder som identifieras på APT, på våra regelbundna avdelningsreflektioner, samt genom dagliga dialoger med vårdnadshavare i vardagen. Genom att ha barnråd, observationer, barnintervjuer, barnskyddsron, barnrättsmöten och ICDP-övningar kan vi synliggöra de risker och hinder som vi tidigare har identifierat i trygghetsplanen. PUG-grupperna säkerställer detta genom

att ta med sig åsikter och tankar från övriga kollegor för att kunna revidera och utveckla arbetet vidare.

7 Riktlinjer och rutiner för att förhindra kränkningar

Barnrätts teamet har fokus på barns rättigheter i hela förskoleområde där utbyte och kollegialt lärande sker i syfte att öka kvalitén, förhindra kränkningar och diskriminering

Våga agera, pedagoger får kontinuerlig fortbildning och agerar utifrån den riktlinjer och rutiner som finns

Zoner på gården, alla pedagoger har ett gemensamt ansvar för trygghetsarbetet på gården. Vilket innebär närvarande och aktiva pedagoger i barnens lekar och aktiviteter.

Dagliga samtal med alla barn om trygghet och trivsel

Gruppstärkande lekar

Barnintervjuer

*Arbete i barngrupperna med värdegrundsfrågor, tex genom litteratur och projekt; särskilt då med vårdnadshavarnas önskade områden **funktionsvariationer** och **sexuella trakasserier***

*Arbete i personalgruppen med värdegrundsfrågor och dilemman, ICDP övningar på APT och medarbetarskap; särskilt då med vårdnadshavarnas önskade områden **funktionsvariationer** och **sexuella trakasserier***

Systematisk uppföljning enligt årshjul och ett pågående arbete i varje arbetsgrupp. Förskollärarna har ett särskilt ansvar för att riktlinjer följs och att arbetet följs upp. PUG grupperna ska ha ett systematiskt arbete kring detta arbete, med en tydlig agenda.

Ett pågående arbete i alla arbetsgrupperna som säkerställs på avdelningsplaneringar

Vi arbetar aktivt med begreppet *tillsammanshet*, vilket innebär att alla barn på förskolan ska känna sig trygga, sedda, delaktiga, inkluderade, respekterade och hörda av oss pedagoger. Detta arbete skapar en stor tillit för förskolans verksamhet och för oss pedagoger.

Det som vi har fokuserat särskilt på under föregående läsår är det som vårdnadshavarna själva har poängterat som viktiga arbetsområden i vår förskoleenkät – specifikt kring *etnisk tillhörighet* och *sexuella trakasserier*.

Vi köpte bland annat in en bok om *Stopp, min kropp!* och har diskuterat kring detta ämne tillsammans med barnen. Att lära barnen att säga "stopp" när någon rör dem på ett sätt som inte känns okej har även varit en viktig del av vårt arbete.

I arbetet kring språk och etnisk tillhörighet har vi sjungit, samt lyssnat på musik på barnens olika modersmål, målat barnens flaggor från deras hemländer. Vi har även lärt oss fraser på barnens olika modersmål för att inkludera barnens identiteter ytterligare i verksamheten.

Tjäderns förskola jobbar varje dag med att barnen får känna en demokratisk delaktighet i verksamheten genom att påbörja arbetet med månatliga barnråd och kostråd, samt fortsätta med våra dagliga barnmöten på varje avdelning. Detta innebär att barnen får känna sig delaktiga genom att känna sig sedda, samt får påverka kring deras egen dag i förskolan.

Alla avdelningar på hela Tjäderns förskola har fått *Kompisböcker*, samt handdockor med karaktärerna Kanin och Igelkott för att implementera arbetet med hur man är en bra kompis. Vi uppmärksammade även Vänskapsdagen i Oktober genom att arbeta med Alfons Åbergs teater.

Barnkonventionen och FN-dagen uppmärksammades genom att barnen pratade om sina länder, samt skapade en karta och satte upp barnens länders flaggor där de hörde hemma. De fick även skapa sina egna ljuslyktor som tändes tillsammans ute på gården, samt sjungit tillsammans *Här är jag och här är du*, samt varje avdelnings önskesång.

För utbildningsförvaltningen samtliga verksamheter finns gemensamma rutiner för att motverka kränkningar och även hantera uppgifter om kränkningar. Dessa finns tillgängliga för förskolans personal i teamsgruppen *Juridik och verksamhetsstöd* i mappen *Kränkande behandling, diskriminering och trygghetskapande arbete*.

Utöver dessa rutiner har förskolan följande rutiner för att förhindra kränkningar. Rektorn besöker förskolan kontinuerligt och minst en gång per månad bland annat för att säkerställa verksamhetens miljöer ur ett barnperspektiv. Rektorn ansvarar för att ICDP-utbildning pågår kontinuerligt i verksamheten och för att utbildningsfilmen om kränkningar visas för förskolans personal två gånger per år samt skyndsamt för nyanställda. Utbildningsfilmen finns tillgänglig i teamsgruppen *Juridik och verksamhetsstöd* i mappen *Kränkande behandling, diskriminering och trygghetskapande arbete*.

8 Rutiner då ett barn anser sig utsatt för kränkningar

En förskollärare, barnskötare eller annan personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn.

Anmälningsskyldigheten gäller för all personal, även vikarier och personal som inte arbetar i barngrupp. Anmälningsskyldigheten gäller oavsett om det är ett annat barn

eller en personal som antas ha utsatt barnet. Anmälan ska göras skyndsamt vilket innebär att det helst ska göras samma dag eller dagen efter. Anmälan görs i verksamhetssystemet DF Respons. Om anmälan avser rektorn ska man i stället kontakta verksamhetschef för förskola, Åsa Harge.

En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Rektorn är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring uppgivna kränkningar och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling och trakasserier i framtiden. Utredningar genomförs av rektorn. Rektorn kan inte delegera ansvaret för utredningarna till annan.

Rektorn ansvarar för och genomför omgående åtgärder för att komma till rätta med brister som har framkommit i utredningen. Arbetsrättsliga åtgärder genomförs i samråd med verksamhetschef för förskola. Rektorn följer upp inom en vecka från att en åtgärd har verkställts, att åtgärden efterlevs och har önskad effekt. Rektorn informerar verksamhetschefen för förskola om framkomna brister och vilka åtgärder som vidtas.

Ett kränkingsärende inklusive utredningen, identifierade och vidtagna åtgärder samt uppföljning dokumenteras i DF respons.

9 Samverkan med barn, vårdnadshavare och anställda

Redogör för på vilket sätt samverkan med barn, vårdnadshavare och anställda har ägt rum för innevarande års trygghetsskapande arbete. Samverkan omfattar hela det trygghetsskapande arbetet med undersökning, analys och planerade åtgärder. Det är inte nödvändigt att varje anställd och barn ska delta i arbetet utan samverkan kan ske med representanter för olika grupper.

Barnens delaktighet

- *Stort fokus på värdegrundsarbete i alla barngrupper, under hela dagen, i projekt, samtal.*
- *Genom barnskydds rond, barnintervjuer och observationer där den fysiska- och den psykosociala miljön är i fokus och att det görs konkreta och snabba åtgärden utifrån de risker och hinder som finns i verksamheten utifrån barnens perspektiv.*

- *Säkerställa barnens upplevelse av trygghet, delaktighet och inflytande över hela dagen, genom bildstöd, tydliga strukturer, anpassat förhållningssätt och bemötande.*
- *Tydliga strukturer för att underlätta för barnens delaktighet och inkludering i förskolans verksamhet.*
- *Dagliga barnmöten för att barnen ska ha inflytande, delaktighet och demokratiska åsikter om sin vardag i förskolan.*
- *Kontinuerlig och öppen kommunikation med barn för att alla parter röster ska bli hörda och för att fortsätta bygga på våra goda relationer till varandra.*
- *I vårt kontinuerliga arbete med Kompisböckerna kan vi låta barnen få utveckla sin värdegrund, samt själva få utveckla vidare vårt värdegrundsarbete. Kompisböckerna öppnar även upp för diskussion kring förskolans vardag, samt hur man är en bra kompis.*
- *Vi arbetar även kontinuerligt med boken Liten för att öppna upp för diskussion kring barnens hem och familjer, samt hur vuxna ska agera och ta hand om barn. Detta ger barnen mer kunskap om deras egna rättigheter, samt trygghet att våga prata med oss pedagoger om det som känns svårt och tungt.*

Vårdnadshavares delaktighet

- *Alla vårdnadshavare får information om förskolans trygghetsarbete och hur förskolan arbetar med trygghetsarbetet tillsammans med barn, vårdnadshavare och alla anställda.*
- *Trygghetsplanen finns tillgänglig i hallarna samt på hemsidan och det förs dialoger om trygghetsarbetet i olika forum som föräldramöten, Unikum och i den dagliga dialogen.*
- *Samtal med vårdnadshavare om kränkning eller diskriminering har uppmärksammats och då följer de riktlinjer och rutiner som finns i DF respons.*
- *Vid behov göra en handlingsplan i samverkan mellan förskola och familj.*
- *Kontinuerlig och öppen kommunikation med vårdnadshavare för att alla parter röster ska bli hörda och för att fortsätta bygga på våra goda relationer till varandra.*

- *En samverkan mellan pedagogernas arbete med den pedagogiska dokumentation och vårdnadshavarnas ansvar att ta del av den för att få ytterligare inblick i verksamheten och sitt barns utveckling.*
- *En årlig förskoleenkät som skickas ut till vårdnadshavarna för att säkerställa att vårdnadshavarna känner sig trygga i verksamheten, samt får möjlighet att delge oss eventuella problem de upplever.*
- *Tydliga strukturer för att underlätta för vårdnadshavares delaktighet och inkludering i förskolans verksamhet.*
- *På föräldramöten, utvecklingssamtal och inskolningssamtal informerar vi vårdnadshavare om förskolans plan för trygghetsskapande arbete. Vi bokar även in möten med vårdnadshavarna vid behov.*

Anställdas delaktighet

- *Vid varje nyanställning ser den nya pedagogen och tar till sig kring filmen om kränkande behandling, vilket varje arbetsgrupp sedan diskuterar tillsammans.*
- *Varje arbetsgrupp diskuterar det förebyggande arbetet mot diskriminering och kränkande behandling utifrån de risker och hinder som identifierats samt gör snabbt nya insatser vid behov.*
- *Alla anställda kan kontakta stödenheten för att få stöd i anpassningar, förhållningssätt och bemötande samt för kompetensutveckling.*
- *Alla anställda ska gå kompetensutvecklingen ICDP (Vägledande samspel) samt på sikt ICDP BIBAS.*
- *På APT är alla anställda delaktiga i att diskutera dilemman baserat på ICDP och kopplat till de hinder och risker som identifierats i praktiken.*
- *Kontinuerlig och öppen kommunikation med anställda för att alla parter röster ska bli hörda och för att fortsätta bygga på våra goda relationer till varandra.*
- *Tydliga strukturer för att underlätta för de anställdas arbete i förskolans verksamhet.*
- *Alla anställda har möjlighet att kontakta stödenheten för att få råd och stöd i anpassningar, förhållningssätt och bemötande av barn i behov, samt för*

kompetensutveckling kring detta.

- *Alla anställda ska få möjlighet att delta i kompetensutveckling genom utbildningen ICDP – vägledande samspel, samt därefter även i ICDP BIBAS.*